

Olmejäätmete käitlemise korraldus Euroopas – avaliku ja erasektori osakaal

**Harri Moora
SEI-Tallinn**

Olmejäätmete käitlemise korraldus

Euroopa Liidus

- Valdavalt reguleeritud EL õigusaktidega
- Euroopa Kohtu lahendid
- Euroopa Komisjon on neutraalne avaliku ja erasektori teenuse suhtes
- Olmejäätmete käitlusteenus muutub üha kompleksemaks – veoteenusest kuni lõppkäitluseni
- Erasektor – konsolideerumine (rahvusvahelised ettevõtted, suure turuosakaaluga)
- Avalik sektor – koostööstruktuurid ja ühised investeeringud

Probleemid

- Kogu jäätmekäitlusahel koondub üksikute suurte firmade kätte – pärsib konkurentsi
- Kartelli kokkulepete teke
- Monopolid-oligopolid – kõrgemad hinnad
- Korruptsioon

Olmejäätmete käitlemisteenuse korraldamine Euroopas

1. *In-house* ehk siseteenus – omavalitus(ed) korraldavad jäätmekäitlust ise või läbi endale kuuluvate jäätmekäitlusstruktuuride/ ettevõtete
2. Jäätmekäitlusteenust pakub konkursi korras valitud ettevõte

Omavalitsuste enda poolt korraldatud olmejäätmete käitluse (veeteenus) osakaal valitud riikides

Riik	Avalik sektor %	Erasektor %	Aasta
Saksamaa	45	55	2007
Inglismaa	44	56	2010
Prantsusmaa	54	46	2010
Hispaania	24	76	2009
Rootsi	27	73	2010
Bulgaaria	25	75	2009

Efektiivsus ja kulude võrdlus

Omavalitsuste keskmised kulud jäätmekäitluse korraldamiseks ,
Inglismaa 2011 (£'000)

Korraldus	Omavalitsuse korralduskulud (palgakulud)	Tegevus-kulud	Kogu-kulu	Tulud	Neto kulu
<i>In-house</i>	1,626	2,283	3,909	841	3,068
Konkursi korras korraldatud teenus	210	3,604	3,813	553	3,261

Source: From Waste Management to Resource Recovery: A Developing Sector 2011 Table 3.4

- Tavaliselt alahinnatakse omavalitsuse jäätmekorralduse kulusid – hangete korraldamine (>5% kuludest), lepinguvaidlused, kohtukulud, järelevalve ja kontroll.

Avaliku ja erasektori teenus - efektiivsus ja kulude võrdlus

- Hispaania-Ameerika uurimisrühma kokkuvõte:
“no systematic support for lower costs with private production...we do not find a genuine empirical effect of cost savings resulting from private production”.
- Hispaanias läbi viidud uuringu tulemused:
In “street cleaning and waste collection services in Spanish municipalities with a population exceeding 50 000.....There is no difference between the inefficiencies observed in municipalities managed directly by town councils and those which have been transferred to private companies.”
- Maapiirkondade jäätmekäitlusuuring:
“small towns that cooperate incur lower costs for their waste collection service. Cooperation also raises collection frequency and improves the quality of the service in small towns. By contrast, the form of production, whether it is public or private, does not result in systematic differences in costs.”

Kokkuvõte

- Olmejäätmete käitlus muutub ühe kompleksemaks (tehnoloogiate areng, vajadus täita EL õigusaktide nõudeid ja taaskasutuseesmäärke, vajadus tagada optimaalsed kulud ja vältida keskkonnamõju), mis eeldab selle valdkonna pikaajalist planeerimist ja omavalitsuste rolli tugevdamist.
- Arenenud Euroopa riikide kogemused näitavad, et eesmäärke on võimalik saavutada ainult siis, kui omavalitsused omavad kontrolli jäätmekäitluse kavandamise ja elluviimise osas.
- Euroopas viimastel aastatel teostatud uuringute tulemused pigem ei toeta argumenti, et erasektor on jäätmekäitluse korraldamisel kulude poolest efektiivsem. See kehtib ka energia- ja teiste kommunaalteenuste (nt vesi) kui ka näiteks vanglate puhul.
- Võimalike muudatuste tegemisele peab eelnema põhjalik analüüs (keskkonnamõju ja majanduskulude hindamine, sotsiaalsed aspektid).

Viited

- ANTONIOLI B. and MASSARUTTO A. 2010. The municipal waste management sector in Europe: shifting boundaries between public service and the market CIRIEC **WP11/07**
http://www.ciriec.ulg.ac.be/fr/telechargements/WORKING_PAPERS/WP11-07.pdf
- Bel G., Fageda X. and Warner M. 2008. Is Private Production of Public Services Cheaper than Public Production? A meta-regression analysis of solid waste and water services Research Institute of Applied Economics 2008 Working Papers 2008/04
http://www.ub.edu/irea/working_papers/2009/200923.pdf
- Bel G. and Mur M. 2009. Inter-municipal cooperation, privatization and waste management costs: evidence from rural municipalities. Waste Management . 2009 Oct; 29(10):2772-8
- Cour des comptes 2011. Les collectivités locales et la gestion des déchets ménagers et assimilés
http://www.ccomptes.fr/fr/CC/documents/Communiqués/Communique_presse_rapport_public_thematique_collectivites_locales_et_dechets_menagers.pdf
- García-Sánchez I.M. 2008. The performance of Spanish solid waste collection Waste Management & Research, Vol. 26, No. 4, 327-336 (2008)
- Hall D. 2012 **Waste management in Europe: companies, structure and employment PSIRU**
www.psiru.org

Veel viited

- Laura Hartman et al. 2011 *Konkurrensens konsekvenser. Vad händer med svensk välfärd?*, SNS, September 2011
http://www.sns.se/sites/default/files/konkurrensens_konsekvenser_pod_2.pdf
- Ole Helby Petersen et al 2011 Effects of contracting out public sector tasks - a research-based review of Danish and international studies from 2000–2011, http://www.akf.dk/udgivelser_en/container/2011/udgivelse_1113/
- Bel G. and Fageda X. 2010 Does privatization spur regulation? Evidence from the regulatory reform of European airports http://www.ub.edu/irea/working_papers/2010/201004.pdf
- Bel G., Warner M. 2008 Does privatization of solid waste and water services reduce costs? A review of empirical studies *Resources, Conservation and Recycling* 52 (2008) 1337–1348
- Cabeza García L. and Gómez-Ansón S. 2007 The Spanish privatisation process: Implications on the performance of divested firms *International Review of Financial Analysis* Volume 16, Issue 4, 2007, Pages 390-409
- Cho, Hsun-Jung and Fan, Chih-Ku. 2007 Evaluating the Performance of Privatization on Regional Transit Services: Case Study *J. Urban Plng. and Devel.*, Volume 133, Issue 2, pp. 119-127 (June 2007)
- Cowie J. 2009 The British Passenger Rail Privatisation Conclusions on Subsidy and Efficiency from the First Round of Franchises *Journal of Transport Economics and Policy*, Volume 43, Part 1, January 2009, pp. 85–104
- D'Souza J., Megginson W and Nash R. 2007 The effects of changes in corporate governance and restructurings on operating performance: Evidence from privatizations *Global Finance Journal* Volume 18, Issue 2, 2007, Pages 157-184
- Estache A. and Gomez-Lobo A. 2005. Limits to Competition in Urban Bus Services in Developing Countries *Transport Reviews*, Vol. 25, No. 2, 139–158, March 2005
- Estache A., Perelman S., Trujillo L. 2005 Infrastructure performance and reform in developing and transition economies: evidence from a survey of productivity measures. *WB Policy Research Working Paper* 3514, Feb 2005.
<http://go.worldbank.org/919KQKSPS0>
- Farsi M., Fetz A., and Filippini M. 2006 Economies of scale and scope in local public transportation *CEPE Working Paper* No. 48 April 2006 http://www.cepe.ch/download/cepe_wp/CEPE_WP48.pdf